

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2416-23

meddelad i Stockholm den 28 februari 2024

KLAGANDE

1. AA
2. BB

Ombud för båda: Advokat Per-Olof Jönsson
Westermalms Advokatbyrå AB
Antunavägen 8
192 78 Sollentuna

MOTPART

Migrationsverket
Box 1430
171 27 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 13 mars 2023 i mål nr 6738-22

SAKEN

Bistånd till asylsökande enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens avgörande.

BAKGRUND

1. Enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. kan bistånd i form av bl.a. logi och dagersättning lämnas till vissa utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. I den personkrets som omfattas av lagen ingår bl.a. utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller alternativt skyddsbehövande (asylsökande).
2. En utlänning som har fått avslag på sin asylansökan kan enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen (2005:716) genom ett s.k. spårbyte under vissa förutsättningar beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete. Om ett sådant uppehållstillstånd beviljas kan även utlänningens familjemedlemmar under vissa förutsättningar beviljas uppehållstillstånd.
3. AA och hennes minderårige son BB ansökte om asyl. Migrationsverket avslog ansökningarna och beslutade att utvisa dem ur Sverige. Utvisningsbesluten innehöll inte någon tidsfrist inom vilken de frivilligt skulle lämna landet.
4. Efter det att utvisningsbesluten hade fått laga kraft ansökte AA och BB med stöd av 5 kap. 15 a § utlänningslagen om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till sin make respektive pappa som hade ansökt om uppehållstillstånd för arbete. Migrationsverket beslutade då att de inte längre hade rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Enligt myndigheten upphörde de att vara asylsökande när de ansökte om uppehållstillstånd på annan grund än skyddsbehov och de tillhörde därför inte längre den personkrets som omfattas av lagen.
5. AA och BB överklagade besluten till Förvaltningsrätten i Stockholm. Under processen i förvaltningsrätten anförde Migrationsverket att AA och BB i vart fall inte tillhörde personkretsen i lagen eftersom de inte hade beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa och därmed saknade rätt att befinna sig i landet som

asylsökande. Förvaltningsrätten ansåg dock att den omständigheten inte hade någon betydelse vid bedömningen och fann att AA och BB inte upphörde att vara asylsökande i lagens mening när de ansökte om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en arbetstagare. Bistånd kunde således inte vägras på den grunden. Förvaltningsrätten upphävde därför de överklagade besluten och visade målet åter till Migrationsverket för prövning av om övriga förutsättningar för rätt till bistånd var uppfyllda.

6. Migrationsverket överklagade till Kammarrätten i Stockholm som upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde Migrationsverkets beslut. Kammarrätten ansåg att den som har fått sin asylansökan slutligt avgjord och därefter ansöker om uppehållstillstånd på en annan grund än skyddsbehov inte längre tillhör personkretsen i lagen. I samband med att ansökan om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en arbetstagare lämnades in upphörde AA och BB därför enligt kammarrätten att vara asylsökande och de tillhörde då inte längre personkretsen i lagen.

YRKANDEN M.M.

7. AA och BB yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och fastställa förvaltningsrättens dom.
8. *Migrationsverket* anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om en utlänning upphör att vara asylsökande och därmed att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. när personen, efter att

ha fått avslag på sin asylansökan, ansöker om uppehållstillstånd som familjemedlem till en arbetstagare.

Rättslig reglering m.m.

10. Av 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. framgår att utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som alternativt skyddsbehövande (asylsökande) omfattas av lagens bestämmelser om bistånd.
11. I 1 a § föreskrivs vissa undantag från lagens tillämpningsområde. Ett av dessa är enligt fjärde stycket att en utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen inte omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om sådant tillstånd är under prövning.
12. Av 5 kap. 15 a § första stycket 2 utlänningslagen följer att en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande har avslagits, och som är familjemedlem till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete, under vissa förutsättningar får beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. I lagen om mottagande av asylsökande m.fl. saknas generella bestämmelser om när en utlänning som tillhör lagens personkrets upphör att omfattas av lagen. Av praxis framgår att en person i vart fall upphör att vara asylsökande i lagens mening – och därmed upphör att omfattas av lagen – när asylansökan har avslagits och det har beslutats att personen ska avvisas eller utvisas men det beslutet har upphört att gälla, vilket som huvudregel sker fyra år efter det att beslutet fick laga kraft (HFD 2020 ref. 60).

14. Migrationsverket anser att en utlänning upphör att vara asylsökande även när personen efter det att asylansökan har avslagits ansöker om uppehållstillstånd för arbete eller som familjemedlem till en arbetstagare. Enligt myndigheten gäller detta i vart fall om det inte har beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa i personens avvisnings- eller utvisningsbeslut och han eller hon därmed saknar rätt att befinna sig i Sverige i egenskap av asylsökande.
15. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar inledningsvis att enbart den omständigheten att en person inte har laglig rätt att vistas i Sverige eftersom ansökan om uppehållstillstånd har avslagits och det finns ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning inte innebär att personen upphör att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (HFD 2013 ref. 83). Att en person inte har beviljats någon tidsfrist för frivillig avresa saknar således betydelse för frågan om tillhörigheten till lagens personkrets. En annan sak är att denna omständighet kan påverka rätten till bistånd enligt lagen.
16. Vid bedömningen av om en ansökan om uppehållstillstånd för arbete eller som familjemedlem till en arbetstagare innebär att en person inte längre ska anses vara asylsökande i lagens mening bör vidare bestämmelsen i 1 a § fjärde stycket beaktas. Där föreskrivs att en utlänning för vilken en ansökan om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt vissa angivna bestämmelser är under prövning inte omfattas av lagen. Tidsbegränsade uppehållstillstånd för arbete eller som familjemedlem till en arbetstagare enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen nämns dock inte. Inte heller i övrigt finns något stöd för att en ansökan om ett sådant uppehållstillstånd medför att sökanden upphör att omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl.
17. Högsta förvaltningsdomstolen finner mot denna bakgrund att den omständigheten att AA och BB ansökte om uppehållstillstånd som familjemedlemmar till en arbetstagare enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen inte innebär att de

upphörde att vara asylsökande i den mening som avses i 1 § första stycket 1 lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Det var därför fel av Migrationsverket att neka dem bistånd på den grunden.

18. Som förvaltningsrätten har funnit ankommer det på Migrationsverket att pröva om övriga förutsättningar för rätt till bistånd är uppfyllda. Kammarrättens dom ska därför upphävas och förvaltningsrättens avgörande fastställas.

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Margit Knutsson, Kristina Ståhl och Martin Nilsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sandra Zetterdahl.